

Kedves Kollégák!

Ritka öröm, hogy új folyóirat születik, és megtiszteltetés, hogy én köszönhetem a szociális munkások új fórumát. Remélem, az alapító szerkesztők tudása, tapasztalata, lelkesedése ezt ígéri, hogy végre lesz egy rendszeresen megjelenő, szakmailag magas színvonalú, a mindennapi gondokban is eligazodni segítő szociálismunkás-folyóiratunk. Mert megbeszélőnivalónk végtelenül sok van. A globális világ is, a magyar világ is száguldva változik és nekünk ehhez kellene igazodnunk. Csak éppen kérdés, hogy a száguldás sok összetevője közül melyikhez igazodjunk? A hivatásként is megélt szakmaiság új kihívásaihoz vagy a bürokratikus szabályozott munkavégzési kötelezettséghez? Az emberek változó szükségleteihez vagy a politika változó követelményeihez?

Vagyis hát van öröm az örömünkben. A bonyolult szakmai kérdések értő megvitatása elé alantás mindennapi problémák fognak tolnakodni. Ki kell kerülnünk abból a bűnös körből, hogy rengeteg tárgyalás, demonstrálás, hivatalos ígélet ellenére a szociális szakma anyagi és szakmai megbecsültsége még mindig a létező rangsorok legvégén van. Meg kell mutatnunk ennek mély társadalmi okait és tragikus következményeit, hogy ne csupán magunkat győzzük meg, a kört meg kell szakítani.

Magyarországon soha nem volt elég forrás ahhoz, hogy a szociális munka igazán hatékony lehessen, hogy legyen elég idő és erő egyének, családok, kis közösségek életének helyrebillentéséhez. Az utóbbi években a helyzet romlott. Ahogy Győri Péter írja, a szociális segítségre szoruló emberek tömege nőtt, és már nemcsak az ismert strukturális viszonyok lökik őket folyamatosan alávetettségbe, hanem „verbálisan is, a politika legkülönbébb eszközei által is szinte űzött vadakká váltak”. A nyomor csökkentéséhez a biztosan több pénz mellett sokkal több szociális munka is kellene. Kérdés, hogy ha nincsenek meg az elemi létfeltételek, tehetünk-e valamit? Ráadásul a segítség iránti szükséglet a nyomor tartósabbá válásával hatványozódik, mind nehezebb szociális munkával áttörni a leépülés és reménytelenség falát.

Sokat halljuk a kormánytól, hogy „tényekre, evidenciára alapozott szakpolitikára” törekszenek. Akkor adjunk ehhez muníciót. Kössük a *Párbeszéd* köteteibe tanúságtételeinket, hogy mit tesz a tartós nyomor és az emberi segítség hiánya családokkal, gyerekekkel. Mutassunk evidenciákat arról, hogy hogyan romlik a nincstelenek egészsége, hogyan vesznek el a gyerekek esélyei, hogyan bomlanak fel családok, hogyan foszlik le az önfegyelmet is építő civilizációs páncél és vezet romboló normaszegésekhez. Ilyen körülmények között a szociális munka súlyos hiánya a külső szemlélő számára kudarcként jelenik meg. Hiszen *papíron* akkor is létezik az ellátás, ha mindössze heti másfél óra szociális munkát jelent a hús, nyomor szélén tántorgó családnak. Ebből viszont egyenesen következik a bűnös kör bezáródása: ha van szakma és ilyen sikertelen, akkor ez nem a társadalom, hanem a szakma kudarcának tűnik. És levonható a következtetés: nincs is szükség szakmaiságra. A problémát erősítik a 2015-től belépő új segélyszabályok. Megsokszorozódik az önkormányzatok hatalma és diszkrecionális (akár önkényes) döntéseinek lehetősége az „igazán rászorulókat” meg a „segéllyel visszaélők” kiválogatásában. Szinte biztos, hogy a szociális munkásokat az eddiginél is gyakrabban fogják segítőnek kérni e szelekció legitimálásához. Ez még keservesebbé teszi a szociális munkás vergődését. Szakmai munkájának elő kellene segítenie az emberek hatalommal való felruházását és felszabadítását, központi elvei közé tartozik a társadalmi igazságosság és az emberi jogok védelme. (Lásd ehhez a következő oldalakon a

szociális munka új, globális meghatározását.) A mindennapokban pedig egy szűkkeblű, a jogokat alig ismerő szegénypolitikában kell részt vállalnia.

Ezért dúsítsuk fel a tanúságtételeket. Mutassuk meg, megint csak a *Párbeszéd*ben, hogy mit adhat egy-egy szociális munkás a mindenből kirekesztetteknek akár csak jó szóval, a megbecsülés jelzésével, a „jóléti” útvesztőkben való eligazodáshoz adott segítséggel. Tegyük világossá, hogy mitől lesznek többé vagy kevésbé sikeresek a (jórészt az unió forrásaiból működő) helyi integrált programok. A kitűzött cél egy-egy településen vagy kistérségben a gyerekek, családok, romák helyzetének komplex javítása, az érintettek, a helyiek és külső szakemberek együttes részvételével. Bibó a társadalmi szabadságot átfogó intézményként még nem ismerő középkori nyugati társadalomban látta meg a „szabadság kis köreit”. A földhöz, gazdasághoz, kézművességhez, szakmához kapcsolódó kis közösségekben fentről jövő túlszabályozások nélkül folyt az élet, és adott teret kölcsönös segítségeknek, jogoknak, újjító mozgásoknak. Most szinte fordított a helyzet a szabályozások tekintetében. Mégis, ha a környezet is, a résztvevők is, a szakemberek is úgy akarják, megteremthetők azok a kis körök, amelyek mozgásteret adnak az igazi támogató, segítő, a másik méltóságának tiszteletére épülő munkának. A szociális munkásoknak kulcsszerepük lehet ezekben a közösségekben, amelyek valamennyi védelmet nyújthatnak mindazoknak, akik odatartoznak, mind pedig a szociális munka megkérdőjelezhetetlen értékeinek.

2014. december 8.

Ferge Zsuzsa